

ŠTÚDIE A ČLÁNKY

Rodovo inkluzívne používanie slovenčiny: výzvy a možnosti

LUCIA MOLNÁR SATINSKÁ

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

Abstract: The paper presents the challenges for gender-inclusive use of Slovak as well as its possible solutions. The gender-inclusive Slovak is perceived as a language variety used by several social groups. The need for this variety comes both from institutional and societal environment. The paper shows nine ways for communicating gender-inclusively in Slovak. In order to create a balanced communication one needs to use several of them as not all are appropriate for all communicative situations.

Keywords: gender-inclusive Slovak, language problems, language management, generic masculine, gender-neutral language use

Téma rodovo inkluzívneho používania slovenčiny nie je nová, je prítomná v akademickej, vo verejnej aj v súkromnej sfére. Z vedeckého pohľadu je to téma na výskum, ktorý sa môže orientovať viacerými smermi od korpusových analýz cez analýzy jazykových zmien (v rovinách významov aj gramatiky) až po zachytávanie a vysvetľovanie používateľského jazykového

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. VV-MVP-24-0243 *Úloha identity v procese jazykovej emergencie*.

ho správania (stratégií a jazykového manažmentu). Publikované boli zatiaľ len čiastkové sondy (napr. Cviková – Juráňová, 2014; Urbancová, 2023; Moyšová, 2024), aktuálne prebiehajú viaceré výskumné projekty, ktorých sa táto téma týka.¹ Cieľom tejto štúdie je predstaviť rodovo inkluzívne používanie slovenčiny ako používateľský jazykový problém a reflektovať výzvy takéhoto používania s prihliadnutím na existujúce používateľské riešenia.

Ujasnenie základných pojmov

V súvislosti s rodovo inkluzívnym používaním jazyka sa môžeme stretnúť s pojmami *rodovo vyvážený jazyk*, *rodovo neutrálny jazyk*, *rodovo citlivý jazyk* či *rodovo inkluzívny jazyk*. Samozrejme tu nejde o jazyk, ale o používanie jazyka rodovo vyvážené, neutrálne, citlivo či inkluzívne. V niektorých kontextoch sú zameniteľné a používajú sa ako synonymá. *Rodovo citlivé* a *inkluzívne* používanie jazyka fungujú ako strešné pojmy pre také používanie jazyka, ktoré sa snaží zahrnúť všetkých a nikoho nevylučovať. V tomto texte budeme naďalej používať spojenie *rodovo inkluzívne*. Medzi *rodovo vyváženým* a *rodovo neutrálnym* prístupom je rozdiel v jazykovej stratégii. *Rodovo vyvážené používanie* sa snaží o vyrovnané používanie dvoch rodov, mužského a ženského. Charakteristické je preň zdvojovanie a prechýľovanie. Cieľom takéhoto používania, tejto stratégie, je zviditeľňovať ženy. *Rodovo neutrálne používanie* sa snaží vyhýbať rodom úplne. Používajú sa rodovo neutrálne výrazy, hromadné pomenovania a ďalšie možnosti. Tento prístup je efektívny z hľadiska inklúzie, ale v slovanských jazykoch je veľmi ťažko realizovateľný vzhľadom na používanie gramatických rodov a skloňovacie paradigmy viacerých slovných druhov (najmä podstatných a prídavných mien a zámen). Už z týchto definícií a prístupov je zrejmé, že v slovenčine takéto vyjadrovanie predstavuje výzvu.

Rodovo inkluzívne používanie jazyka ako jazykový problém

Jazykové problémy sú len jednými z mnohých druhov problémov a dajú sa klasifikovať viacerými spôsobmi, napr. z hľadiska riešiteľnosti a zložitosti (porov. Lanstyák, 2015; 2020). Z používateľského hľadiska predstavi-

¹ Napr. projekt APVV VV-MVP-24-0243 *Úloha identity v procese jazykovej emergencie* riešený v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV alebo APVV-22-0275 *Inkluzívna štylistika* riešený na Katedre slovenského jazyka a teórie komunikácie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského.

je jednoduchý a ľahko riešiteľný jazykový problém napr. otázka pravopisu nejakého vybraného slova. Stačí sa pozrieť do slovníka a problém je vyriešený. Zložitejší problém môže byť napr. písanie veľkých písmen v konkrétnej situácii. Neriešiteľné a zložité problémy autor nazýva aj záludnými problémami (Lanstyák, 2015). Tieto problémy sú často komplexné a týkajú sa napr. jazykovej politiky. Nemožno ich vyriešiť, ale možno ich zmierniť alebo zlepšiť problémovú situáciu. Sme presvedčení, že aj rodovo inkluzívne používanie jazyka patrí do tejto kategórie komplexných záludných jazykových problémov. Ide totiž o problémy na viacerých rovinách. Môže ísť o gramatický problém, keď máme ťažkosti vyjadriť niektoré skutočnosti existujúcimi jazykovými prostriedkami. Môže ísť o problém jazykovej identity, ktorý prežívajú niektorí jednotlivci a hľadajú jazykové riešenia na sebauvyjadrenie. Môže ísť aj o širší spoločenský problém súvisiaci s rodovou rovnosťou v krajine. Inými slovami, rodovo inkluzívne používanie slovenčiny predstavuje pre používateľstvo jazykové problémy, ktoré dosahujú rôzne úrovne manažmentu jazykových problémov (porov. Lanstyák, 2020).

Rodovo inkluzívne vyjadrovanie možno vnímať aj ako potrebu. Motivácia k takémuto vyjadrovaniu vychádza zvonka aj zvnútra, je kombinovaná. Vonkajšia motivácia rodovo inkluzívneho používania jazyka súvisí najmä s verejným používaním a jazykovou kultúrou rôznych oblastí. Prejavuje sa predovšetkým v inštitucionálnej sfére, či už ide o medzinárodné inštitúcie, alebo rôzne nadnárodné firmy hlásiace sa k takémuto používaniu jazyka. Zvnútra ide väčšinou o sebauvedomenie a potrebu sebauvyjadrenia. Ženy majú potrebu vyjadrovať sa o sebe v ženskom rode a chcú byť prítomné a viditeľné (počuteľné) vo verejnom priestore. Tieto komunikačné potreby súvisia so spoločenskými zmenami v organizácii našej spoločnosti. V minulých storočiach ženy nemohli študovať na univerzitách, preto sa neobjavovali v mnohých profesiách a potreba pomenovávania a vyjadrovania istých skutočností v ženskom rode bola bezpredmetná. Dnes sa však táto potreba ukazuje ako dôležitá pre veľkú časť populácie. Zároveň sú dnes v spoločnosti prítomnejšie aj ďalšie rodové identity, pre ktoré sa hľadajú spôsoby na sebauvyjadrenie a začlenenie do všeobecnej komunikácie.

Slovenčinu dnes rodovo inkluzívne používajú feministicky zmýšľajúci ľudia, ľudia s menšinovou rodovou identitou, niektoré firmy, inštitúcie a médiá, používa sa v domácej aj prekladovej literatúre, umení aj rekla-

me. Rodovo inkluzívnu slovenčinu už možno vnímať ako varietu, pre ktorú je charakteristické prechýľovanie a zdvojovanie rodov, používanie rodovo neutrálnych pomenovaní a v písomnom prejave aj používanie interpunkčných inovácií (lomiek, hviezdičiek a pod.). Najväčšou výzvou pre slovenčinu je hľadanie vhodných vyjadrovacích prostriedkov, takých, ktoré sú v súlade s princípmi slovenčiny, sú široko zrozumiteľné a nepôsobia ťažkopádne.

Možnosti pre slovenčinu

V slovenčine pozorujeme deväť základných prístupov uplatňovaných pre rodovo inkluzívne vyjadrovanie:

1. Generické maskulínium
2. Generické feminínium
3. Prechýľovanie a zdvojovanie
4. Neutralizácia
5. Striedanie
6. Opis
7. Zmena nezhodného prívlastku na zhodný
8. Interpunkčné inovácie: lomky, hviezdičky a iné
9. Bezrod a nebinárna slovenčina

Neuplatňujú sa v rovnakej miere, v rovnakých komunikačných situáciách. Niektoré sú typické pre písomný prejav (interpunkčné inovácie). V rámci jedného komunikátu sa môžu objavovať viaceré z nich. Ich striedanie a vzájomné dopĺňanie neznamená nekonzistentnosť, naopak, môže textu alebo prehovoru dodať plynulý charakter.

1. Generické maskulínium

Generické maskulínium, čiže zástupné používanie mužského rodu pre všetky rody, je na jednej strane vnímané ako efektívne riešenie a na druhej strane ako výrazný problém. Niektoré výskumy (porov. napr. Valdrová, 2009; Irmen – Linner, 2010; Garnham, 2012; Kolek – Scheller-Boltz, 2020) ukazujú, že napriek deklarovanej univerzálnosti si pod ním ľudia predstavujú len mužov a nie mužov aj ženy. Pre slovenčinu sa ako podpora používania generického maskulína často cituje Morfológia slovenského jazyka (Ružička a kol., 1966, s. 135), v ktorej sa píše: „Mužské pomenovania slúžia

vo väčšine prípadov nielen ako názvy mužských osôb, ale i ako súhrnné pomenovania osôb bez rozlíšenia pohlavia: učiteľ, t. j. tak učiteľ, ako aj učiteľka; učiteľia = učiteľia a učiteľky. Majú teda užší aj širší význam, ktorý možno rozlíšiť len z kontextu. Ženské názvy majú v porovnaní s mužskými len užší rodový význam: učiteľka = žena v učiteľskom povolání, učiteľky = ženy v učiteľskom povolání. Tento protiklad bezpríznamového mužského a príznamového ženského pomenovania je pri prevažnej väčšine osobných názvov z rozličných okruhov.“ Na inom mieste (s. 130) sa však tiež píše o tom, že generické maskulínium je tendencia, čiže nie nemenné pravidlo: „Názvy ženských osôb sú spravidla feminína. Toto pravidlo sa do istej miery kríži s tendenciou, aby sa mužské osobné názvy využívali vedľa svojho vlastného, užšieho významu i ako súhrnné názvy osôb bez rozlíšenia pohlavia (učiteľia = učiteľia a učiteľky).“ Táto práca je zo 60. rokov 20. storočia. Odvtedy sa naša spoločnosť a vnímanie žien výrazne zmenili. Preto aj jazykové tendencie sa môžu zmeniť.

V súvislosti s používaním generického maskulína je dôležité spomenúť aj tzv. *disclaimer*, čiže poznámku, ktorá býva niekedy použitá pri určitých typoch textov (najmä zmlúv, štatútov a pod.). V texte sa používa generické maskulínium a v poznámke sa explicitne vyjadrí, že sa ním myslia aj ženy (a ďalšie rodové identity). Používanie generického maskulína je veľmi rozšírené, ale ostáva problematické a nepovažuje sa za rodovo inkluzívne riešenie.

2. Generické feminínium

Generické feminínium, čiže zástupné používanie ženského rodu pre všetky rody, je veľmi málo rozšírené a niekedy sa používa ako provokácia alebo ako zrkadlo generickému maskulínu. Sú však situácie, keď sa používa feminínium na vyjadrenie skutočnosti, pri ktorej by generické maskulínium pôsobilo nepatrične, najmä pri označovaní ženských kolektívov. Napr. keby sa hovorilo o žiakoch na dievčenských školách alebo pacientoch na gynekologických oddeleniach. Používanie zdanlivého generického feminína býva často situačné a vychádza z konkrétneho kontextu. Prináša však rozširovanie používania ženského rodu a jeho zviditeľňovanie. Ženský rod sa používa, najmä ak sa nehovorí o povolání všeobecne, ale o konkrétnych osobách – ženách. Pomáha to zvýšiť povedomie o rodovej rozmanitosti všetkých sfér.

3. Prechýľovanie a zdvojovanie tvarov

Prechýľovanie a zdvojovanie tvarov je najčastejším signálom snahy o rodovo inkluzívne používanie jazyka. Niekedy sa v prejavoch využíva len čiastočne, čím signalizuje prihlásenie sa k rodovej inkluzivite. Nemusí ísť o nedôslednosť, ale o vedomé zvolenú koncepciu. Napr. sa dodržiava pri priamom oslovení (*vážení páni a vážené dámy*) alebo pri zdôrazňovaní rodovej rôznorodosti v nejakej oblasti, napr. na pracovisku (*poslanci a poslankyne, vedci a vedkyne, zamestnanci a zamestnankyne*) či inde (*diváčky a diváci, čitatelia a čitatelky*). Toto nie je nič nové, používalo sa to aj v kontexte socializmu (*vážené súdružky a súdruhovia*) a používa sa to aj v cirkevnom kontexte (*drahí bratia a sestry*). Najväčší problém tohto prístupu je potenciálna nezrozumiteľnosť a neekonomickosť v prípade uplatňovania na väčšie textové celky, keď sa zdvojujú aj ďalšie slovné druhy. Tento problém sa dá obísť používaním aj iných prístupov, resp. striedaním viacerých prístupov v jednom texte.

4. Neutralizácia a hromadné pomenovania

V slovenčine existuje skupina slov označujúcich živé bytosti, ktoré majú gramatický rod, ale ten nie je totožný ani s biologickým pohlavím, ani s rodom ako spoločenskou konštrukciou, a tak sa môže vnímať ako neutrálny a nie je potrebné ho prechýľovať ani v prípade snahy o rodovo inkluzívne vyjadrovanie. Ide o označenia, ktoré prirodzene zahŕňajú všetky rodové identity. Sú to slová ako: *osoba, človek, bytosť, obeť, niekto, ktosi* a ďalšie. Ďalším spôsobom neutralizácie je používanie hromadných pomenovaní rôzneho typu:

- **Neodvodené slová a slovné spojenia označujúce kolektív:** *publikum, personál, parlament, poslanecký klub, vedecká obec, občianska spoločnosť*
- **Odvodené slová označujúce kolektív:** *zamestnanectvo, čitateľstvo, študentstvo*²

Pri tomto type odvodenia niekedy dochádza k utváraniu homonymie, ako pri slove *členstvo*, keď dané slovo označuje kolektívne pomenovanie (*členov a členky*) a zároveň abstraktný pojem (*členstvo v klube*). Vzhľadom na vždy prítomný kontext by však nemalo dochádzať k nedorozumeniam vo vyššej miere. Napriek tomu môžu byť niektoré slová už významovo obsade-

² Podrobnejšie sa problematikou hromadných substantív, resp. osobných kolektív venuje nasledujúci príspevok I. Hrubaničovej v tomto čísle časopisu.

né a nemusia sa ujať v kolektívnom význame, ako napr. *ministerstvo*, ktoré označuje najmä inštitúciu a nepoužíva sa na označenie *ministrov a ministeriek*; pravdepodobne aj preto, že máme v tomto kontexte kolektívne a rodovo neutrálne označenie *vláda*.

- **Eliptické konštrukcie:** *vážení prítomní (ľudia), hovoriaci, prísediace, protestujúci*

V týchto prípadoch je kľúčová eliptickosť (označovaný subjekt sa z vety vypúšťa), ktorá dodáva týmto slovám neutrálny rozmer. Tieto slovné spojenia nemusia byť vnímané ako eliptické, môže ísť o podstatné mená mužského (*vedúci*) alebo ženského (*vedúca*) rodu. Vtedy sa pri osloveniach zvyknú zdvojslobovať (*vedúci a vedúce*). Ale ak sa vnímajú elipticky a ako označované subjekty sú myslení *ľudia* alebo *osoby*, dá sa použiť ktorýkoľvek gramatický rod a používa sa ako rodovo neutrálny zo spoločenského hľadiska.

5. Striedanie

V niektorých typoch textov je možné využiť striedanie mužského a ženského rodu vo funkcii generického maskulína a feminína. Ide o vyjadrenia typu: *Psychológovia odporúčajú... Psychologičky sa zhodujú...* Pričom sa myslia rovnaké skupiny odborníkov a odbornícok. Tento spôsob môže byť efektívny v umeleckých alebo neformálnych textoch, pretože v určitých prípadoch by mohlo dôjsť k nepochopeniu alebo nedorozumeniu.

6. Opis

Neutralizáciu možno docieľiť aj opisnými vyjadreniami s využitím uvedených princípov. Napr. *ľudia v susedstve; človek bez domova; všetci, ktorí prišli; niekto s náročným povolaním* atď.

7. Zmena nezhodného prívlastku na zhodný

V rodovo inkluzívnych prejavoch sa využíva aj zmena prívlastku, napr. *stráž prezidenta – prezidentská stráž, snem rektora – rektorský snem, jedáleň žiakov – žiacka jedáleň, komunita susedov – susedská komunita*.

8. Interpunkčné inovácie: lomky, hviezdičky a iné

V záujme ekonomického princípu šetrenia miesta, počtu znakov a pod. sa niekedy používajú namiesto zdvojslovovania a vypisovania celých tvarov rôzne

interpunkčné inovácie. Ich používanie je nejednotné a veľmi rôznorodé (porov. aj Moyšová, 2024). Okrem šetrenia miesta sa niekedy používajú aj na to, aby označili aj iné ako binárne vnímanie rodu a zahrnuli aj osoby s inou ako mužskou alebo ženskou rodovou identitou, najmä nebinárne osoby.

- **Lomka /**

Lomka môže byť dobrým nástrojom v administratívnom štýle, v jednoduchých formulároch alebo oznamoch. Niekedy sa za lomkou zobrazuje len prípona, niekedy celý prechýlený tvar. *Čitateľ/-ka týmto potvrdzuje, že sa oboznámil/-a s čitateľským poriadkom.* – *Pokladník/pokladnička môže manipulovať s hotovosťou do výšky 500 eur.*

Lomky sa často využívajú pri názvoch pracovných pozícií v inzerátoch: *Kuchár/-ka*; *Čašník/-čka*. V niektorých prípadoch je pre zachovanie zrozumiteľnosti vhodnejšie napísať obe verzie: *vedec/vedkyňa*. V dlhších textoch je uplatňovanie lomiek problematické, pretože nevyrieši problém zdvojovania a spôsobuje náročnejšie čítanie, a tým aj porozumenie (porov. Hrubaničová, 2013).

- **Hviezdička * a ďalšie inovácie**

Namiesto lomky sa niekedy používa hviezdička, ktorá signalizuje aj ďalšie rody. Podobne ako pri lomke je vhodnejšie použitie v nadpise alebo v krátkych administratívnych formulároch: *Hľadá sa grafik*čka*. Okrem hviezdičky sa používatelia a používateľky slovenčiny pohrávajú aj s inými spôsobmi, napr. podčiarkovníkom (*čitateľ_ka*), bodkou (*čitateľ.ka*), zvislou čiarou (*čitateľ|ka*) a ďalšími. Ich použitie je zatiaľ sporadické.

9. Bezrod a nebinárna slovenčina

Špecifickým spôsobom vyjadrovania sa v slovenčine sú pokusy o bezrod (Sely, 2018) a nebinárnu slovenčinu (Vargicovie, 2022). Nejde o lingvistické iniciatívy, ale o iniciatívy „zdola“, čiže pokusy nebinárnych osôb prispôbiť si vyjadrovanie tak, aby im sedelo. Hoci sa zatiaľ nenašla koncepcia, ktorá by bola univerzálne prijatá alebo presadená do širšieho používania, snahy o bezrodové a nebinárne vyjadrovanie v slovenčine sú zaujímavým príspevkom k rozmanitosti používania jazyka. Môžu sa tiež využívať v umeleckých sférach, napr. v prekladovej i pôvodnej literatúre alebo v divadle. Bezrod od Sely využila napr. prekladateľka Lucia Halová v románe *Dievča, žena, iné* (2019, v slovenčine 2023) od Bernadine Evaristo.

Záver

Rodovo inkluzívnu slovenčinu možno vnímať ako emergentnú varietu, používanú viacerými skupinami obyvateľstva. Potreba používať slovenčinu rodovo inkluzívne vychádza „zhora“ (vďaka rôznym odporúčaniam medzinárodných inštitúcií a firm) aj „zdola“ (ako potreba na sebaujedenenie). Rodovo inkluzívne používanie jazyka môže mať dvojaký cieľ. Na jednej strane môže ísť o zviditeľnenie tých, ktorí sa v jazyku strácajú, hlavne žien, ale aj ľudí s ďalšími rodovými identitami. Na druhej strane ide zas o rodové zneutrálnenie prejavu, teda také, aby v ňom rod nehral žiadnu rolu. Rodovo inkluzívna slovenčina ako varieta je zatiaľ nejednotná a premenlivá. Niekedy sa preberajú vzory z iných jazykov, ktoré však v slovenčine nefungujú. Hľadanie riešení ušitých na mieru slovenčine, čerpanie z vlastných (aj historických) zdrojov je niekedy náročné, ale vedie k tomu, aby inkluzívne vyjadrovanie v slovenčine nebolo nezrozumiteľné a ťažkopádne. Rozšírenie tejto variety bude záležať na tom, či sa s ňou hovoriaci stotožnia. Určite bude zaujímavé a dôležité zaznamenávať tieto jazykové zmeny naďalej aj výskumne.

LITERATÚRA

- CVIKOVÁ, Jana – JURÁŇOVÁ, Jana: Význam a možnosti používania rodovo vyváženého jazyka: na úvod. In: *Analýza významu a možností používania rodovo vyváženého jazyka*. Ed. J. Cviková. Bratislava: Centrum vzdelávania MPSVR SR 2014, s. 7 – 26.
- EVARISTO, Bernadine: Dievča, žena, iné. Prel. L. Halová. Bratislava: Inaque 2023. 400 s.
- GARNHAM, Alan a kol.: Gender Representation in Different Languages and Grammatical Marking on Pronouns: When Beauticians, Musicians, and Mechanics Remain Men. In: *Discourse Processes*, 2012, roč. 49, č. 6, s. 481 – 500.
- HRUBANIČOVÁ, Ingrid: Úskalia mechanického vyjadrovania rodovej rovnosti. In: *Ako zjesť žabu*. Bratislava: Kalligram 2013, s. 231 – 233.
- IRMEN, Lisa. – LINNER, Ute: Repräsentace genericky maskulinních osob. Teoretická integrace dosavadních výsledků. In: *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2010, roč. 11, č. 2, s. 3 – 11.
- LANSTYÁK, István: Záludné jazykové problémy: čo s nimi? In: *Sociolinguistica Slovaca 8: Jazyk v politických, ideologických a interkultúrnych vzťahoch*. Eds. J. Wachtarczyková – L. Satinská – S. Ondrejovič. Bratislava: Veda 2015, s. 179 – 195.
- LANSTYÁK, István: Úrovně manažmentu jazykových problémov. In: *Jazykovedný časopis*, 2020, roč. 71, č. 2, s. 229 – 246.
- KOLEK, Vít – SCHELLER-BOLTZ, Dennis: The use and perception of masculine generics in Czech, German, and Polish: A cognitive study. In: *Wiener Slawistischer Almanach*, 2020, s. 235 – 249.
- MOYŠOVÁ, Stanislava: Aspekty inkluzívneho jazyka nielen v slovenčine. In: *Kultúra slova*, 2024, roč. 58, č. 1, s. 3 – 14.

RUŽIČKA, Jozef a kol.: Morfológia slovenského jazyka. Bratislava: Veda 1966. 896 s.

SELY: Agender: Bezrod: Potreba a aplikácia neutrálneho gramatického rodu v slovenskom jazyku. 2018. Dostupné na <https://drive.google.com/file/d/0ByQCupCbsPLMY0N6NVprZ1F4VUU/view?fbclid=IwAR1JU3Sz4oRvMgMRUhFXLY-ykudOfbrJzJINj2kh0IPULCMsBRCdMAZa-L24&resourcekey=0-rLEZxraT06N3nxZh29Phwg>. [cit. 31. 3. 2025].

URBANCOVÁ, Lujza: Rodovo vyvážená slovenčina v súčasnej spoločnosti. In: Gender a výzkum, 2023, roč. 24, č. 2, s. 41 – 61.

VALDROVÁ, Jana: „Žena a vědec? To mi nejde dohromady.“ Testy generickeho maskulina v českem jazyce. In: Naše řeč, 2008, roč. 91, č. 1, s. 26 – 38.

VARGICOVIE, Victory: Nebinárna príručka. 2022. Dostupné na <https://drive.google.com/file/d/1cAzhcGQStgebxQ1CqJCChlmxOu-7jSe/view>. [cit. 31. 3. 2025].

Hráčstvo, kolegovstvo – pár poznámok k premenám interpretácie vyjadrovania významu hromadnosti (kolektívnosti) pri označovaní osôb

INGRID HRUBANIČOVÁ

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

Abstract: The article is based on the needs of counselling practice and deals with the formation of personal collective nouns (personal collectives) ending with the suffix -stvo/-tvo (e.g., žiactvo ‘body of pupils’, hráčstvo ‘group of players’, kolegovstvo ‘colleagueship’, študentstvo ‘student body’, roľníctvo ‘peasantry’, etc.). It mainly addresses issues of users’ linguistic behaviour in cultivating gender-balanced or neutral language and discusses the possibility/impossibility and regularity/irregularity of forming personal collectives in contemporary Slovak, as well as their systemic adequacy, semantics, and pragmatics.

Keywords: personal collectives, word formation, semantic aspect of personal collectives, word-formation productivity, linguistic practice

Článok vznikol v rámci projektu VEGA č. 2/0027/25 Slovník súčasného slovenského jazyka – 8. etapa (Koncipovanie a redigovanie slovníkových hesiel a s tým spojený lexikologicko-lexikografický výskum) a projektu VEGA č. 2/0132/24 Slovenský pravopis a jeho pravidiel v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe 2.